

BOLNICA VRAPČE KAO NAKLADNIK – STRUČNJACI BOLNICE KAO AUTORI KNJIGA (povodom 136. obljetnice Bolnice Vrapče)

VLADO JUKIĆ

Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb, Hrvatska

UVODNE NAPOMENE

Od samog osnutka u Bolnici „Vrapče“¹ posebna je pozornost posvećivana knjizi! I prije nego je osnovana bilo je jasno da ona neće biti „samo lječilištem i opskrbilištem, već mora da je i učilištem, to se ima kraj Zagreba graditi gdje se ustrojava sveučilište“², no vjerojatno nitko nije mogao ni pretpostaviti da bi bolnica u budućnosti mogla biti i izdavač knjiga. Međutim, u svom razvoju Bolnica je, uz to što je ustrojena kao opskrbilište, lječilište i učilište, postala i znanstvena institucija i ustanova kulture.

Kulturna dimenzija Bolnice „Vrapče“ očituje se likovnom djelatnošću, odnosno likovnom produkcijom njezinih bolesnika i terapeuta te predstavljanjem javnosti tih uradaka. Posebnu kulturnu dimenziju ima Muzej Bolnice Vrapče³. Koncerti te kazališne i kino predstave izvode se u Bolnici od tridesetih godina prošlog stoljeća. Zadnjih pet godina, od 2010., posebno je popularna filmska tribina „Film i psihijatrija“⁴ koja uz edukativnu ima i kulturnu dimenziju. Bolnica „od samih početaka“ njeguje pozitivan

odnos prema knjigama. Već u prvoj godini postojanja njezin ravnatelj dr. Ivan Rohaček šalje okružnicu s molbom da se Bolnici, za potrebe bolesnika, daruju knjige. Tako se uz stručnu, formira i knjižnica za bolesnike. Vremenom, uz objavljivanje stručnih izvješća, članaka i radova, stručnjaci bolnice počinju pisati, a Bolnica počinje objavljivati njihove knjige.

U nakladi Bolnice do sada su objavljene 53 knjige. Drugi su nakladnici objavili 30 knjiga koje su napisali, ili su ih uredili, u pravilu sa suradnicima, suurednicima, stručnjaci Bolnice „Vrapče“. Nadalje, zaposlenici Bolnice objavili su 13 (odnosno 14, ako ovdje ubroji knjiga Sušića i Župića koja je uvrštena u knjige u nakladi Bolnice) knjiga književnih i esejističkih ogleda. „Vrapčanski“ autori su objavili tri knjige na stranom jeziku, a njezin je zaposlenik i koautor dviju knjige objavljenih u SAD. Također su objavili tri brošure – jedna je objavljena u nakladi Bolnice, a dvije u nakladi drugih izdavača. Među 30 knjiga koje su

¹ U ovom se članku za naziv Bolnice, koja je u dokumentima prije nego je otvorena bila nazvana „ludnicom“, a nakon otvaranja „Zavodom za umobolne Stenjevec“, a koja sada, promijenivši u međuvremenu desetak imena (a može se očekivati da će se to dogodati i u budućnosti!), nosi ime Klinika za psihijatriju Vrapče, koristi jednostavan pojam Bolnica „Vrapče“, jer je se pod tim nazivom prepoznaje od tridesetih godina prošlog stoljeća.

² Naglasak iz prijedloga povjerenstva (u sastavu dr. Schlosser, dr. Schwarz i dr. Madarević) Hrvatskom saboru da se izgradi „ludnica“ za potrebe Hrvatske i Slavonije.

³ Muzej Bolnice Vrapče otvoren je povodom 135. obljetnice Bolnice, u studenome 2014. kao četvrta karika u nizu materijalizirane intelektualne i duhovne baštine Bolnice Vrapče. Nakon „Župićevog muzeja“, prve karike, (otvorenog 1954., a 1962. uvrštenog u popis hrvatskih muzeja) koji je posvećen likovnim radovima bolesnika i u kojem su izložena i pohranjena njihova najbolja djela; Galerije „Slava Raškaj“, druge karike, (otvorene 2009.) koja kao živi organizam priređuje izložbe najnovijih likovnih radova duševnih bolesnika i radove drugih likovnih umjetnika i u kojoj svakodnevno nastaju nova likovna djela te Spomen-biblioteke, kao treće karike (isto tako otvorene 2009. povodom 130. obljetnice Bolnice) posvećene pisanoj riječi, u Muzeju Bolnice Vrapče, četvrta karika, izložena je materijalna grada koja govori o povijesti same Bolnice, ali i o povijesti psihijatrije kao medicinske struke i znanosti.

⁴ Filmska tribina pod nazivom „Film i psihijatrija“ odvija se u Bolnici „Vrapče“ od veljače 2010. godine. Cilj joj je u prvom redu da gledanjem filmova s tematikom iz područja psihijatrije te kasnijom raspravom (osobno sam osmislio, pokrenuo i do ljeta 2015. organizirao filmsku tribinu, a od početka, pa i nadalje, moderiram i raspravu usmjeravam prema stručno-psihijatrijskom!), u kojoj sudjeluju pozvani psihijatri i pozvani filmski kritičar, a potom svi sudionici tribine, upozna specijalizante iz psihijatrije s načinom i kutom filmskog, a time kulturno-laičkog, gledanja na pojedine psihijatrijske teme i fenomene, a sve s ciljem formiranja kritičnog stručnog stava prema filmskom prikazu tih tema.

objavili drugi izdavači, u 17 slučajeva autor iz „Vrapča“ je autor cijele knjige ili je prvi urednik, a u trinaest slučajeva je jedan od koautora (ili korednika) čije je ime „skriveno“ na nekom drugom mjestu. Dakle, uvažavajući činjenicu da možda nismo došli do svih naslova, imena autora iz „Vrapča“ nalaze se na koricama ili impresumu 98 knjiga⁵, s time da su dvije od njih na popisu objavljenih i na hrvatskom i na engleskom jeziku, a jedna je uvrštena i među knjige objavljene u nakladi Bolnice i među knjige književnih oglada. Isto tako imena autora iz „Vrapča“ nalaze se na koricama sedam brošura – dvije su objavljene u izdanju Bolnice i pet u izdanju drugih izdavača.

Povodom 136. obljetnice Bolnice „Vrapče“ i povodom Dana Bolnice, 16. studenoga 2015. godine, u Edukacijskom centru Klinike za psihijatriju Vrapče, pred oko 200 sudionika predstavljene su četiri knjige koje je Bolnica, kao sunakladnik, objavila tijekom 2015. godine⁶.

Radi se o knjigama (1) Miroslava Gorete i Miroslava Bojića: *Psihijatrijska vještačenja – Knjiga treća: Novi doprinosi, kontroverze, perspektive* (prikazao ju je recenzent Vlado Jukić), (2) Vlade Jukića: *Izgradnja, dogradnje i adaptacije zgrada i drugih infrastrukturnih objekata bolnice „Vrapče“ od 1877. do 2014. godine (Iz povijesti bolnice „Vrapče“* (o knjizi je govorio recenzent Bartul Matijaca), (3) Draženke Ostojić i suradnika: *Suvremeni pristup psihotičnim poremećajima* (predstavila ju je recenzentica Vlatka Baričević Maršanić) te (4) o jednoj od najznačajnijih knjiga svjetske psihijatrijske publicistike *Općoj psihopatologiji* Karla Jaspersa (o kojoj je govorio urednik ovog njezinog prvog hrvatskog izdanja Vlado Jukić). Prve tri knjige objavljene su u nakladi bolnice „Vrapče“ (Klinike za psihijatriju Vrapče) i Medicinske naklade iz Zagreba, a četvrta u nakladi Matice Hrvatske, Hrvatskog psihijatrijskog društva i Bolnice „Vrapče“.

Ne smije se zaboraviti ni činjenica da su stručnjaci Bolnice „Vrapče“ urednici hrvatskog izdanja (Jukić i Arbanas) Dijagnostičkog i statističkog priručnika za duševne poremećaje – peto izdanje (DSM-5) objavljenog 2014. godine, a da je 19 „vrapčanaca“ sudjelovalo u njegovom prevođenju s engleskog⁷.

KNJIGE U IZDANJU BOLNICE „VRAPČE“

Prve dvije knjige (radi se o ukoričenim šapirografiranim tekstovima izvješća o radu Bolnice, odnosno o „monografskom“ tekstu o tridesetgodišnjem postojanju i radu

Bolnice s umetnutim, rukom crtanim, grafovima i tablicama, objavljenima tek u nekoliko primjeraka, pa se pojam knjiga ovdje koristi uvjetno!) objavljene su u prvom desetljeću 20. stoljeća, a autor im je dr. Ivo Žirovčić⁸. Sljedeća knjiga bila *Stenjevec 1879. – 1933, Spomenica povodom pet decenija rada*, objavljena 1933. godine. Prije Drugog svjetskog rata (1938.) Sušić i Župić objavljuju svoj dramski uradak *Vraćanje u život*, a Sušić (?) 1941/42 objavljuje *Odabrana poglavlja iz neurologije, psihijatrije, fizikalne terapije*.

Dakle, u prvoj polovici 20. stoljeća, ili bolje rečeno od njezinog otvaranja 1879. do 1950. Bolnica je objavila pet knjiga svojih zaposlenika.

Prva knjiga koju Bolnica objavljuje nakon Drugog svjetskog rata bio je zbornik članaka sa simpozija održanog u Bolnici 1956. godine. Osam godina kasnije, 1964. Bolnica izdaje zbornik članaka s prvog savjetovanja o forenzičkoj psihijatriji⁹. Objava tog zbornika u nakladi Bolnice, može se smatrati njezinim ulaskom u svijet izdavača! Time je Bolnica, iako je to tek zadnjih godina artikulirano kao činjenica, mada još uvijek i ne verificirano kao njezina djelatnost, postala i nakladnik.

Do devedesetih godina Bolnica je objavila 22 knjige (sedam iz područja forenzičke psihijatrije, dvije spomenice – povodom 100. i povodom 110. obljetnice bolnice, jednu knjigu „izvješća“ i 12 knjiga zbornika iz raznih psihijatrijskih područja – iz psihofarmakoterapije, rehabilitacije, psihogerijatrije i općih psihijatrijskih tema - te bibliografiju publiciranih radova suradnika bolnice „Vrapče“). Dakle, u razdoblju od Drugog svjetskog rata do uspostave samostalne Republike Hrvatske, ili točnije rečeno od 1956. do 1989. Bolnica je objavila 22 knjige (svakih godinu i pol izlazila je po jedna knjiga!).

Tijekom Domovinskog rata i prvih godina poraća Bolnica nije objavila ni jednu knjigu. Ova publicističko-nakladnička suša prekida se 1988. godine knjigom *Psihijatrija i zakon* urednika Gorete, Jukića i Turkovićeve. Nakon toga slijedi izdavački kontinuitet koji je u konačnici doveo do izlaska dosadašnje 53 knjige – do kraja 2015. godine Bolnica objavljuje još četiri naslova tako da je u tom razdoblju produkcija veća od jedne knjige godišnje. Bolnica je u prvom desetljeću ovog stoljeća objavila 13, a u zadnjih šest godina, od 2010. do kraja 2015. godine, 11 knjiga. Posebno je plodna bila ova, 2015. godina, u kojoj je Bolnica izdavač čak pet, i to vrlo vrijednih knjiga.

⁵ Knjige o kojima je riječ nisu ni na koji način vrednovane – one su samo popisane pa ih se ne može vrijednosno uspoređivati.

⁶ Godinu 2015. kao godinu izdanja, nosi i Hrvatska psihijatrijska publicistika Vlade Jukića, no ta knjiga javnosti je predstavljena 23. siječnja 2015. u Hrvatskom liječničkom domu u Zagrebu, a to je tijekom ove promocije samo spomenuto!

⁷ S obzirom da ovu knjigu ne navodimo ni u popisu knjiga koje su objavljene u nakladi Bolnice, ni u popisu knjiga autora iz bolnice Vrapče objavljenih kod drugih izdavača, ovdje navodimo podatke o njezinom izdanju: Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje – peto izdanje (DSM-5), Naklada Slap, 2014.

⁸ Dr. Ivo Žirovčić, utemeljitelj hrvatske psihijatrije, bio je ravnatelj Bolnice „Vrapče“ od 1894. do 1896., te ponovno od 1901. do 1919. godine. Godine 1900. objavio je na njemačkom jeziku knjigu – izvješće o stanju u hrvatskim bolnicama.

⁹ To je savjetovanje označeno kao „Prvo savjetovanje o forenzičkoj psihijatriji“ iako je takvih savjetovanja, odnosno simpozija i stručnih skupova, bilo i prije. Npr., i simpozij održan sredinom pedesetih godina s kojeg su izlaganja objavljena u zborniku 1956. godine, bio je forenzičko-psihijatrijske prirode.

*Popis knjiga u izdanju Bolnice Vrapče - 53 knjige
(stanje 15. studenoga 2015.)*

1. Ivo Žirovčić: *Zdravstveno izvješće Kraljevskog zemaljskog zavoda za umobolne u Stenjevcu za godinu 1907.*, Tisak Kraljevske zemaljske tiskare, Zagreb, 1908.
2. Ivo Žirovčić: *Bolnica Stenjevec 1879 – 1910. Osvrt na trideset godina obstanka Kraljevskog zemaljskog zavoda za umobolne u Stenjevcu*, Tisak Kraljevske zemaljske tiskare, Zagreb, 1910.
3. Boško Niketić i Stanislav Župić: *STENJEVEC 1879. – 1933. Spomenica povodom pet decenija rada*, izdalo društvo za socijalnu pomoć duševnim bolesnicima u Stenjevcu, Zagreb, 1933.
4. Zvonimir Sušić, Stanislav Župić: *Vraćanje u život*, Društvo za socijalnu pomoć duševnim bolesnicima u Bolnici Vrapče, Zagreb, 1938.
5. Nepoznati autor(i) (Zvonimir Sušić?): *Odabrana poglavlja iz neurologije, psihijatrije, fizikalne terapije*, Skripta (namijenjeno Školi za sestre pomoćnice, školska godina 1941./42.)
6. Stanislav Župić i Milan Medur (urednici): *Psihopatske ličnosti i postupak s njima*, Zbornik članaka, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1956.
7. *Izvjешća bolnice „Stenjevec“ (od 1881. do 1933.) i Godišnji medicinski izvješćaji o radu bolnice „Vrapče“ (od 1933. do 1961. godine)*. Izvješćaje pisali: dr. Ivan Rohaček, dr. Ivo Žirovčić, dr. Aleksej Kuljženko i dr. Stanislav Župić: Tekstualni dio pisan pisaćim strojem, a tabelarni rukom, izdavač: Bolnica „Vrapče“, Zagreb, od 1882. do 1962.
8. Rudolf Turčin, Karla Pospišil-Završki, Ksenija Korbar i Dušan Bedenko (urednici): *Prvo savjetovanje o forenzičkoj psihijatriji*, Zbornik članaka, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1964.
9. Ksenija Korbar, Karla Pospišil-Završki, Siniša Triva i Rudolf Turčin (urednički odbor): *Drugo savjetovanje o forenzičkoj psihijatriji, Civilno pravni status i problemi zaštite psihijatrijskih bolesnika*, Zbornik članaka, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb 1966.
10. Mira Dojčinović, Mira Dupelj, Stanislav Feldman, Branko Gostl, Ksenija Korbar i Fedor Stanetti (urednički odbor): *Rehabilitacija i terapija radom u psihijatriji*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1966.
11. Ksenija Korbar, Maja Lipovac, Karla Pospišil-Završki, Vlado Rogina, Rudolf Turčin i B. Zlatarić (urednički odbor): *Mentalna bolest i socijalna patologija, Treće savjetovanje o forenzičkoj psihijatriji s internacionalnim učesćem*, Zbornik članaka, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1970.
12. Vlado Rogina i Maja Lipovac: *Bibliografija radova suradnika bolnice Vrapče 1965. – 1970.*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1971.
13. Petar Kobe, Ksenija Korbar, Karla Pospišil-Završki, Vlado Rogina, Ante Sila, Zvonimir Šeparović i Rudolf Turčin (urednici): *Psihopatske ličnosti*, nakladnik: Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1971.
14. *Fizička rekreacija u psihijatriji – Zbornik radova sa savjetovanja i kongresa 1967-1970*, Izdanja Psihijatrijske bolnice Vrapče, Zagreb, 1971.
15. Vladimir Palmović, Rudolf Turčin i Željko Vimpušek: *Medicinska vještačenja u sudskoj praksi*, Izdanja Psihijatrijske bolnice Vrapče, Svezak VI., Zagreb, 1976.
16. *Psihijatrijska bolnica Vrapče 1879- 1979*, (urednički odbor: Rudolf Turčin, Maja Lipovac, Bartul Matijaca, Vlado Rogina, Ante Sila, Fedor Stanetti, Branimir Šubić), Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1979.
17. Vlado Rogina, Maja Lipovac, Bartul Matijaca, Ante Sila, Fedor Stanetti, Branimir Šubić i Rudolf Turčin: *100. godišnjica Psihijatrijske bolnice Vrapče, Zbornik radova*, Izdavač Psihijatrijska bolnica Vrapče., Zagreb, 1979.
18. Maja Lipovac i suradnici: *Bibliografija publiciranih radova suradnika Psihijatrijske bolnice Vrapče 1879. - 1979.* Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1979.
19. Ante Sila, Rudolf Turčin, Karla Pospišil Završki, Maja Lipovac i Ranka Puškarić (urednički odbor): *III. tečaj za usavršavanje iz forenzičke psihijatrije, Zbornik članaka*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1980.
20. Rudolf Turčin, Ante Sila, Karla Pospišil Završki i Miroslav Goreta (urednički odbor): *Forenzičko psihijatrijske aktualnosti, Zbornik članaka*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1984.
21. Zlatko Sabljak: *Fizioterapija u psihijatriji*, nakladnik: Jugoslavenski koordinacioni odbor psihijatrijskih ustanova i Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb 1985.
22. Zlatko Sabljak: *Muzikoterapija u psihijatriji*, nakladnik: Jugoslavenski koordinacioni odbor psihijatrijskih ustanova i Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1985.
23. Branka Mrkoci (glavna urednica): *Sveobuhvatna zaštita starijih osoba – Zbornik radova*, Izdanja Psihijatrijske bolnice Vrapče, Svezak X., Zagreb, 1986.
24. Vera Dürriegl, Vera Folnegović-Šmalc, Danilo Hodoba, Marijan Korbar, Vanja Loos-Vranić i Ante Sila (urednički odbor): *Psihofarmakoterapija, odabrana područja*, Klinička psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1987.
25. Ante Sila, Zoltan Gabor, Dragica Kozarić – Kovačić, Bartul Matijaca: *Klinička psihijatrijska bolnica Vrapče 1879. – 1979. – 1989.*, nakladnik: Klinička psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1989.
26. A. Sila, Z. Gabor, D. Kozarić – Kovačić, B. Matijaca: *Psihijatrijska bolnica danas, Zbornik radova Kliničke psihijatrijske bolnice Vrapče povodom 110-godišnjice*,

- Izdanja Kliničke psihijatrijske bolnice Vrapče (svezak XIII.), Zagreb, 1989.
27. Miroslav Goreta, Vlado Jukić i Ksenija Turković (urednici): *Psihijatrija i zakon*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, 1998.
 28. Vlado Jukić i Bartul Matijaca (urednici): *Psihijatrijska bolnica Vrapče 1879. – 1999.*, Nakladnik: Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1999.
 29. Vera Folnegović-Šmalc, Miroslav Goreta, Danilo Hodoba, Vlado Jukić, Bartul Matijaca, Želimir Skočilić (urednici): *Bibliografija publiciranih radova suradnika Psihijatrijske bolnice Vrapče 1879. - 1999.* Psihijatrijska bolnica Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 1999.
 30. Miroslav Goreta, Vlado Jukić: *Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama - ideje, norme, implementacija, evaluacija*, Psihijatrijska bolnica Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 2000.
 31. Ksenija Turković, Mihailo Dika, Miroslav Goreta i Zlata Đurđević: *Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama s komentarom i priložima*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 2001.
 32. Jadranko Galić: *Zloporaba droga među adolescentima: rezultati istraživanja*, Medicinska naklada Zagreb, Psihijatrijska bolnica Vrapče, 2002.
 33. Miroslav Goreta: *Forensic Psychiatry, Psychoanalysis and Criminal Law*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Medicinska naklada, Zagreb, 2004.
 34. Vlado Jukić, Vera Folnegović-Šmalc, Miroslav Goreta i Danilo Hodoba: *Zbornik sažetaka magisterija, doktora i radova objavljenih u časopisima indeksiranim u bibliografskim bazama podataka zaposlenika Psihijatrijske bolnice Vrapče*, Psihijatrijska bolnica Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 2004.
 35. Miroslav Goreta, Ivana Peko Čović i Nadica Buzina (urednici): *Psihijatrijska vještačenja, Zbirka ekspertiza, Knjiga prva: Kazneno pravo*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Naklada Zadro, Zagreb, 2004.
 36. Suzana Uzun, Oliver Kozumplik, Ninoslav Mimica, Vera Folnegović-Šmalc: *Nuspojave psihofarmaka: Medicinska naklada, Psihijatrijska bolnica Vrapče; Zagreb, 2005.*
 37. Ninoslav Mimica i Vlado Jukić (urednici): *Knjiga posteru stručnjaka Psihijatrijske bolnice Vrapče*, Nakladnik: Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 2006.
 38. Miroslav Goreta, Ivana Peko Čović i Nadica Buzina (urednici): *Psihijatrijska vještačenja, zbirka ekspertiza, knjiga druga: Građansko pravo*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Naklada Zadro, Zagreb, 2006.
 39. Miroslav Goreta: *Koncept smanjene ubrojivosti u supranacionalnom kaznenom pravu (psihijatrijski pristup)*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2008.
 40. Vlado Jukić i Zoja Pisk: *Psihoterapija – škole i psihoterapijski pravci u Hrvatskoj danas*, naklada Psihijatrijska bolnica Vrapče i Medicinska naklada Zagreb, Zagreb, 2008.
 41. Matijaca Bartul: *Stranputice i putokazi OGLEDI-medicina/psihijatrija/društvo* (uredio Vlado Jukić), Naklada: Psihijatrijska bolnica Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 2009.
 42. Miroslav Goreta: *Primjena fizičke sile u psihijatrijskom tretmanu*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Naklada Zadro, Zagreb, 2009.
 43. Slađana Štrkalj-Ivezić i suradnici: *Rehabilitacija u psihijatriji – psihobiosocijalni pristup*, Nakladnici: Hrvatski liječnički zbor, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Udruga „Svitanje“, Zagreb, 2010.
 44. Lana Mužinić i Ljiljana Vukota (urednice): *Tretman seksualnih delinkvenata i zaštita zajednice*, nakladnici: Medicinska naklada i Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 2010.
 45. Slađana Štrkalj-Ivezić: *Psihoza. Shizofrenija. Shizofektivni poremećaj. Bipolarni poremećaj, Psihoedukacija između informacije i psihoterapije*, Medicinska naklada i Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb, 2011.
 46. Slađana Štrkalj-Ivezić i suradnici: *Lišenje poslovne sposobnosti, smjernice za suce i vještake, socijalne radnike*, izdavač: Udruga Svitanje i Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb, 2012.
 47. Ante Bagarić i Miroslav Goreta: *Psihijatrijsko vještačenje ovisnika o drogama i kockanju*, Klinika za psihijatriju Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 2012.
 48. Miroslav Goreta: *Načelo razmjernosti u psihijatrijskoj teoriji i praksi*, Medicinska naklada i Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb, 2012.
 49. Vlado Jukić: *Izgradnje, dogradnje i adaptacije zgrada i drugih infrastrukturnih objekata bolnice „Vrapče“ od 1877. do 2015. godine (Iz povijesti bolnice „Vrapče“)*, Klinika za psihijatriju Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 2015.
 50. Miroslav Goreta i Miroslav Bojić: *Psihijatrijska vještačenja – Knjiga treća: Novi doprinosi, kontroverze, perspektive*, Klinika za psihijatriju Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 2015.
 51. Vlado Jukić: *Hrvatska psihijatrijska publicistika*, Klinika za psihijatriju Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 2015.
 52. Draženka Ostojić i sur.: *Suvremeno pristup prvim psihotičnim poremećajima*, Klinika za psihijatriju Vrapče i Medicinska naklada, Zagreb, 2015.
 53. Karl Jaspers: *Opća psihopatologija, Deveto, nepromijenjeno izdanje*, Nakladnici: Matica Hrvatska, Hrvatsko psihijatrijsko društvo i Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb, 2015.

Sve ove knjige objavljene u nakladi Bolnice, od njezinog osnutka, odnosno od izdanja prve knjige 1908. do sada, mogu se podijeliti u nekoliko područja. Najviše ih je, očekivano, iz područja forenzičke psihijatrije – čak 20. Osam je knjiga spomeničarsko-monografskog tipa. Po deset je zbornika radova iz drugih psihijatrijskih područja i „ostalih“ knjiga, a pet je bibliografskih.

Samo je jedna knjiga, od njih 53 u nakladi Bolnice „Vrapče“, kojoj autor(i) nije (bio) zaposlenik „Vrapča“ – to je *Opća psihopatologija* Karla Jaspersa. Vrapče se našlo kao suizdavač ove knjige zato što je, između ostalog, njezino prevođenje potaknuto iz „Vrapča“, a jedan je njezin zaposlenik (V. Jukić) urednik izdanja, a drugi (M. Goreta) redaktor psihijatrijske terminologije.

KNJIGE STRUČNJAKA BOLNICE VRAPČE U NAKLADI DRUGIH IZDAVAČA

Stručnjaci Bolnice, u razdoblju od 1963. kada je Josip Glaser objavio svoju poznatu *Opću psihopatologiju* do 2015. godine kada izlazi udžbenik *Psihijatrija* kojeg je jedan od urednika Vlado Jukić, napisali su, priredili ili uredili 30 knjiga objavljenih kod drugih izdavača. U 17 slučajeva imena autora iz „Vrapča“ nalaze se na prvom mjestu, bilo da se radi o autorima cijele knjige (osam knjiga), bilo da se radi o prvom uredniku. U 13 slučajeva autor iz „Vrapča“ je drugi ili treći autor/urednik (što uvijek ne znači da je njegov doprinos knjizi manji – u više slučajeva radi se abecednom poretku autora i urednika). Na koricama, i u impresumu, jedne knjige (*Ludnica i lučbarnica, Razvoj laboratorija u psihijatrijskoj bolnici*), ime glavnog autora, i to onog iz „Vrapča“ (Emanuela Nela Duić), izostavljeno je te tako „skriveno“ pa se čitatelj mora potruditi (čitajući predgovor) da bi ga otkrio.

Popis knjiga stručnjaka bolnice „Vrapče“ u nakladi drugih izdavača – 30 knjiga

1. Josip Glaser: *Opća psihopatologija*, Narodne novine, Zagreb, 1963;
2. Slobodan Ćuk, Vera Folnegović-Šmalc, Živko Kulčar, Vlado Rogina. Principi i praksa vođenja kompjuteriziranih registara psihotika. Zagreb, 1976.
3. R. Turčin, S. Milić: *Osnovi sudske psihijatrije*, Pravni fakultet u Osijeku, Osijek 1980.
4. Jovan Bamburač, Zdenka Budanko, Vlado Jukić, Nevenka Sunara, Slavko Trbušić i Stjepan Turek (urednici): *Neuropsihijatrijska bolnica „Dr. Ivan Barbot“ u Popovači 1934 - 1984.*, Izdavač: Neuropsihijatrijska bolnica „Dr. Ivan Barbot“ Popovača, 1984.
5. Vera Folnegović-Šmalc i Zdenko Folnegović: *Evaluacija terapije shizofrenih bolesnika (epidemiološka studija)*, Rad Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti 414, Medicinske znanosti, Knjiga XIX, Jugoslavenska Akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 1985.
6. Puškarić Ranka: *Osnove psihopatologije*, Zagreb, 1987.
7. Vladimir Hećimović: *Terapijska zajednica*, USIZ socijalne zaštite Grada Zagreba, Zavod Grada Zagreba za socijalni rad, Zagreb, 1987.
8. Doris Matešić, Miroslav Goreta, Banimir Šubić (urednici): *Smisao življenja i pojava samoubojstva*, Naklada: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, politička uprava (interno), Zagreb, 1993.
9. Libby Tata Arcel, Vera Folnegović-Šmalc, Dragica Kozarić-Kovačić i Ana Marušić: *Psihococijalna pomoć žrtvama rata: žene izbjeglice i njihove obitelji*, Nakladna: Lumin, 1995.
10. Dubravka Kocijan-Hercigonja, Ante Došen, Vera Folnegović Šmalc i Dragica Kozarić-Kovačić: *Mentalna retardacija, Biološki osnove, klasifikacija i mentalno-zdravstveni problemi*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2000.
11. Ljubomir Hotujac i Vlado Jukić (urednici): *Pola stoljeća Nikole Peršića u Hrvatskoj psihijatriji, Život i djelo Nikole Peršića*, Medicinska naklada, Zagreb, 2001.
12. Slađana Štrkalj-Ivezić (ur.): *Dijagnostičke i terapijske smjernice (algoritam): Depresija, priručnik za praćenje seminara*, Hrvatski liječnički zbor, Hrvatsko društvo za kliničku psihijatriju, Zagreb, 2001.
13. Rudolf Gregurek, Vera Folnegović Šmalc i suradnici: *Metode ispitivanja psiholoških funkcija i ponašanja. Priručnik za znanstveni poslijediplomski studij u području medicine i zdravstva*. Medicinska naklada, Zagreb, 2002;
14. Silvija Šesto i Vlado Jukić: *Ne, hvala!* Nakladnik Znanje, Zagreb, 2004.
15. Slađana Štrkalj-Ivezić: *Promocija i zaštita mentalnog zdravlja, Psihička bolest: vodič kroz vaša prava*, nakladnik: Udruga Svitanje, Zagreb, 2006.
16. Lea Bauman i Slađana Štrkalj-Ivezić: *Bipolarni afektivni poremećaj, Tvoj priručnik za život s bipolarnim poremećajem*, Udruga Svitanje, Zagreb, 2008.
17. Slađana Štrkalj-Ivezić, Lea Bauman: *Shizofrenija - put oporavka*, Nakladnici: Udruga za promicanje i zaštitu mentalnog zdravlja Svitanje, Hrvatski liječnički zbor, Zagreb, 2009.
18. Miroslav Goreta: *Profesionalna odgovornost psihijatra*, Pravne teme, Organizator, Zagreb, 2010.
19. Slađana Štrkalj-Ivezić: *Kako prebroditi depresiju i pobijediti osamljenost*, Hrvatski liječnički zbor; Udruga Svitanje, Zagreb, 2010.
20. Miroslav Goreta: *Psihijatrijska vještačenja povrede duševnog integriteta kao oblika neimovinske štete*, Narodne novine, 2008. (II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, isti izdavač, biblioteka Priručnici, Zagreb, 2011.)
21. Slađana Štrkalj-Ivezić i suradnici: *Zapošljavanje osoba s psihičkom bolešću*, Udruga Svitanje, Zagreb, 2011.

22. Slađana Štrkalj-Ivezić i Momir Lovrić: *Zapošljavanje osoba s invaliditetom zbog psihičkih poremećaja - Smjernice za poslodavce, korisnike i stručnjake*, Udruga Svitanje, Zagreb, 2011.
 23. Miroslav Matijaca, Bartul Matijaca: *Parapsihologija i spiritizam, između opsjene i znanosti s mnogo neobičnih priča*. Naklada P. J. P. Pavičić, Zagreb, 2011.
 24. Slađana Štrkalj-Ivezić i suradnici: *Medicinski i pravni okvir za hospitalizaciju osoba s duševnim poremećajima (smjernice za primjenu prisilne hospitalizacije u praksi)*, Hrvatski liječnički zbor, Udruga Svitanje, Zagreb, 2011.
 25. *Ludnica i lučbarnica, Razvoj laboratorija u psihijatrijskoj bolnici*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Knjiga 12, Razred za medicinske znanosti, svezak 8 (urednici Marko Pečina i Stela Fatović-Ferenčić), Zagreb, 2012. [inicijator i autorica u najvećem dijelu(!) Emanuela - Nela Duić].
 26. V. Medved, V. Jukić i M. Rojnić Kuzman (urednici), *Suvremeno razumijevanje i liječenje psihotičnih poremećaja*, Medicinska naklada, Zagreb, 2014.
 27. Dražen Begić, Vlado Jukić, Vesna Medved, urednici: *Psihijatrija*, Medicinska naklada, Zagreb, 2015.
 28. Goran Arbanas, urednik: *Multidisciplinarni pristup prijevremenoj ejakulaciji*, Hrvatsko društvo za seksualnu terapiju i Hrvatsko urološko društvo, Zagreb, 2015.
 29. Miroslav Goreta: *Psihijatrijski kriteriji za procjenu povrede duševnog integriteta*, Organizator, Zagreb, 2015.
 30. Miroslav Goreta: *Errare humanum est. Najčešće pogreške u forenzičko-psihijatrijskoj praksi*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2015.
- Bolnica „Vrapče“ u svojoj je nakladi objavila dvije brošure:
1. Svijet droga. Vodič za roditelje. Centar za prevenciju ovisnosti Grada Zagreba, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 1998.
 2. Vlado Jukić i Miroslav Goreta: *Psihijatrijska bolnica Vrapče 1879-2004. hram čovječnosti – uvijek u službi svojih pacijenata*, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Zagreb, 2004.

Stručnjaci Bolnice Vrapče kod drugih su izdavača objavili pet brošura:

1. Stanislav Župić: *Vrijednost i upotreba lijekova u oligodinamskim (homeopatskim) dozama*, Izdavački zavod Jugoslavenske akademije, Zagreb, 1970.,
2. Vlado Jukić: *Psihoze (podsjetnik za dijagnostičare)*, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Zagreb, 1992.
3. Dubravka Kocijan-Hercigonja, Vera Folnegović-Šmalc: *Prepoznavanje, rano otkrivanje i sprečavanje suicidalnosti*, Priručnik, Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, Zagreb, 1999.
4. Vera Folnegović Šmalc, Dubravka Kocijan-Hercigonja, Boško Barac: *Prevenција suicidalnosti*, Zagreb, Nakladnik: Ministarstvo hrvatskih branitelja, Zagreb, 2001.
5. Oliver Kozumplik, Suzana Uzun, Vera Folnegović-Šmalc, Miro Jakovljević: *Nuspojave psihofarmaka: zašto su značajne i kako ih izbjeći*, Hrvatsko društvo za kliničku psihijatriju HLZ-a i Hrvatsko društvo za biološki psihijatriju i psihofarmakoterapiju HLZ, Zagreb, travanj 2008.

Šest od gore navedenih knjiga su knjige iz forenzičko-psihijatrijskog područja, dvije su knjige monografskog tipa, sedam je zbornika radova, jedan je udžbenik, a 14 ih se može označiti kao „ostale“ knjige.

Brošure u nakladi „Vrapča“ (dvije) i „vrapčanskih“ autora kod drugih nakladnika (pet)

Brošure su male, tanke, knjižice kojima je cilj na relativno popularan način upozoriti čitatelje na pojedine teme od njihovog interesa. One u pravilu ne podliježu recenziji, no to ne znači da neke od njih nisu recenzirane. Poznata je praksa „usmene recenzije“ brošura – autor zamoli kolegu stručnjaka da pročita rukopis, a ovaj mu nakon toga daje usmeno mišljenje i eventualne sugestije za dopunu ili popravak teksta.

Bolnica Vrapče objavila je, koliko je autoru poznato, dvije brošure – jedna je vodič za roditelje djece koja eksperimentiraju s drogama ili su o njima postali ovisni, a druga je namijenjena pacijentima hospitaliziranim u Bolnici „Vrapče“, a sadrži osnovne podatke o Bolnici te pravima osoba s duševnim smetnjama i načinu ostvarenja tih prava (prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama).

KNJIGE KNJIŽEVNIH I ESEJISTIČKIH
OGLEDA „VRAPČANSKIH“ PSIHIJATARA
- 14 KNJIGA

Heterogena skupina knjiga „vrapčanskih“ autora koje smo nazvali „književni i esejistički ogleđi „vrapčanskih“ psihijatara“ pokazuje širinu interesa i sklonosti vrapčanskih, a time i hrvatskih psihijatara da se izraze i kroz književnost i esejistiku. Radi se o 14 knjiga pet autora (Sušić, Župić, Matijaca, Jendričko, Feldman i Jukić) – četiri su zbirke pjesama, dvije kratkih priča, jedan je dramski tekst (naveden i u popisu knjiga u izdanju Bolnice), a sedam je knjiga eseja.

Evo popisa tih knjiga.

Popis knjiga književnih i esejističkih ogleđi „vrapčanskih“ psihijatara

1. Zvonimir Sušić, Stanislav Župić: *Vraćanje u život*¹⁰ Društvo za socijalnu pomoć duševnim bolesnicima u Bolnici Vrapče, Zagreb, 1938.

2. Stanislav Župić: *Nazorove pjesničke čežnje – dublji smisao Nazorove poezije*, Zagreb, 1946.
 3. Stanislav Župić: *Vladimir Nazor – čudesni jugoslaven-ski pjesnik i njegov pjesnički roman kroz dva svijeta*, Zagreb, 1968.
 4. Bartul Matijaca: *Trag zaveslaja*, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1990.
 5. Bartul Matijaca: *Crno more*, AGM, Biblioteka Theca Croatica Zagreb, 2001.
 6. Bartul Matijaca: *Začarana*, Medicinska naklada - Zagreb, Biblioteka Knjiga kao lijek, Zagreb, 2013.
 7. Tihana Jendričko: *Kako stvari stoje*, Naklada Goranovo proljeće, Novi hrvatski pjesnici, SKUD Ivan Goran Kovačić, Zagreb, 1995.
 8. Tihana Jendričko: *Otpečaćeni naslovi*, Matica hrvatska Karlovac, Karlovac, 1996.
 9. Tihana Jendričko: *Grudanje oblacima*, Matica hrvatska Sisak, Sisak, 2001.
 10. Vlado Jukić, urednik: *Dr Matko Jukić – čovjek za sva vremena*, Zavičajno društvo Posušje u Zagrebu, Alfa Zagreb, Zagreb, 2007.
 11. Stanislav Feldman: *Ljubav na drugi pogled - Prošlost i sadašnjost specifično ljudskog osjećaja*, Medicinska naklada Zagreb, Zagreb, 2006.
 12. Stanislav Župić: *Marija Novaković, duševno bolesna slikarica, I. svezak: Marija Novaković kao pejzažist*: Radionice Grafičkog školskog centra, Zagreb, 1950.
 13. Stanislav Župić: *Marija Novaković, duševno bolesna slikarica, II. svezak: Marija Novaković kao animalist-realist*, Kućna tiskara bolnice Vrapče, Zagreb, 1951.
 14. Stanislav Župić: *Marija Novaković, duševno bolesna slikarica, III. svezak, Marija Novaković kao animalist-simbolist*, Izdanje Muzejske zbirke bolnice Vrapče, Urednik i pisac predgovora dr Stanislav Župić, Zagreb, 1952.
- Popis knjiga „vrapčanskih“ autora na stranim jezicima*
1. Ivo Žirovčić: *Die sanitären verhältnisse und einrichtungen in Kroatien und Slavonien*, Agram, druckder KGL. Landesdruckerei, 1900.
 2. Miroslav Goreta: *Forensic Psychiatry, Psychoanalysis and Criminal Law*¹⁰, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Medicinska naklada, Zagreb, 2004. (navedene i u popisu knjiga u izdanju Bolnice „Vrapče“)
 3. Miroslav Goreta: *Koncept smanjene ubrojivosti u supranacionalnom kaznenom pravu (psihijatrijski pristup)*¹², Psihijatrijska bolnica Vrapče, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2008.
 4. Meštrović SG, Goreta M, Letica S. *The Road from Paradise. Prospects for Democracy in Eastern Europe*. Lexington: The University Press of Kentucky, 1993.
 5. Meštrović SG, Letica S, Goreta M. *Habits of Balkan Heart. Social Character and the Fall of Communism*. College Station: Texas A&M University Press, 1993.

AUTORI

Ne može se govoriti o knjigama a ne govoriti i o onima koji su ih napisali – o njihovim autorima. Sve gore navedene knjige napisali su, ili, uz vlastite priloge, uredili stručnjaci Bolnice „Vrapče“. Radi se o ukupno 45 autora! Njima treba pridružiti i 13 autora koji nisu nikada radili u „Vrapču“.

Najviše je knjiga napisao i uredio Miroslav Goreta. Njegovo ime nalazi se na koricama 21 knjige. Jedini je autor osam knjiga, a u 13 slučajeva je jedan od autora i urednika knjiga. Njegovo se ime nalazi i na četiri knjige objavljene na engleskom jeziku – u dva navrata je autor, a u dva navrata koautor) te na jednoj brošuri. Vlado Jukić autor je čije se ime nalazi na koricama 14 knjiga (dvije knjige napisao je samostalno a u ostalim je jedan od autora i jedan od urednika) i dviju brošura (osim toga urednik je triju značajnih knjiga koje je popratio opsežnim predgovorima). Slađana Štrkalj-Ivezić (ko)autor je ili urednik 12, Bartul Matijaca 10 (od kojih su tri književna djela), a Vera Folnegović-Šmalc 10 knjiga (i tri brošure). Tri autora, Matijaca, Turčin i Župić (koji je objavio i jednu brošuru!), napisali su ili uredili po devet knjiga. Ante Sila uredio je sedam, Karla Pospišil-Završki šest, a Ksenija Korbar i Maja Lipovac po pet knjiga. Vlado Rogina i Ivo Žirovčić autori su po četiri, a Danilo Hodoba, Tihana Jendričko, Fedor Stanetti i Branimir Šubić po tri knjige. Sedam je autora, Nadica Buzina, Stanislav Feldman, Dragica Kozarić-Kovačić, Ninoslav Mimica, Ivana Peko Čović, Ranka Puškarić, Zvonimir Sušić uredilo po dvije knjige, a njih

KNJIGE „VRAPČANSKIH“ AUTORA NA STRANIM JEZICIMA – PET KNJIGA

Dva su autora iz „Vrapča“ čija se imena nalaze na koricama knjiga objavljenih na stranom jeziku. Žirovčić je krajem 19. i početkom 20. stoljeća pisao na njemačkom jeziku (na kojem je i studirao), no tema knjige nije bila psihijatrijska, nego je riječ o (sanitetskim) prilikama u hrvatskim bolnicama krajem 19 stoljeća. Goreta je krajem 20. i početkom 21. stoljeća koautor i autor po dvije knjige objavljene na engleskom jeziku.

¹⁰ Knjige je navedena i u popisu knjiga u izdanju Bolnice „Vrapče“

¹¹ Knjiga je navedena i u popisu knjiga u izdanju Bolnice „Vrapče“

¹² Knjiga je navedena i u popisu knjiga u izdanju Bolnice „Vrapče“

21 [Goran Arbanas, Josip Glaser, Ante Bagarić, Miroslav Bojić, Mira Dojčinović, Mira Dupelj, Vera Dörrigl, Zoltan Gabor, Jadranko Galić, Branko Gostl, Marijan Korbar, Oliver Kozumplik (plus jedna brošura), Vanja Loos-Vranić, Branka Mrkoci, Lana Mužinić, Boško Niketić, Draženka Ostojić, Zoja Pisk, Zlatko Sabljak i Želimir Skočilić i Suzana Uzun (plus jedna brošura) po jednu knjigu].

ZAKLJUČNA NAPOMENA

Cilj je ovog članka prikazati publicističku djelatnost stručnjaka Bolnice „Vrapče“ te Bolnicu kao nakladnika. Pisana riječ njegovana je u Bolnici od njezinih početaka do

danas. Bolnica je u svojoj nakladi objavila 53 knjige. Posebno je intenzivna njezina izdavačka djelatnost u zadnjih petnaestak godina. Samo je u ovoj, 2015. godini, u nakladi Bolnice izašlo pet knjiga. Četiri od njih pet predstavljeno je povodom obilježavanja 136. obljetnice Bolnice, 16. studenoga 2015., u Edukacijskom centru Klinike za psihijatriju Vrapče (jedna je predstavljena u siječnju 2015.). Sve te knjige, uz 13 suradnika iz drugih ustanova, napisalo je ili uredilo 45 stručnjaka Bolnice „Vrapče“.

U pisanju ovog članka koristio sam se arhivom Bolnice i neposrednim uvidom u sve predstavljene knjige koje su u posjedu bolničke knjižnice, a čiji primjerci su pohranjeni i u bolničkoj Spomen biblioteci.